

EL QUE JO VULL ÉS AMOR

«Aneu a aprendre què vol dir allò de: El que jo vull és amor i no sacrificis»

(Mt 9,13; cf. Os 6,6)

A vegades hi ha circumstàncies, com la calor o la fatiga, que posen nervioses les persones, ens fan més irritables, o sigui, que és més fàcil que manifestem la nostra ira.

Podem veure com a «normal» que allò que no ens agrada, sobretot si ho veiem en els altres, ens mogui a voler-ho arreglar, com si fos una lluita contra el mal. Així podem enrabiarnos contra els altres perquè amb la nostra actitud els encaminem cap al bé.

Però no és pas això el que ens diu Francesc d'Assís, que troba en la ira la manifestació del nostre, del MEU propi mal. No és que el que fan els altres estigui malament, sinó que amb la nostra ira ens manifestem com som nosaltres. En lloc d'estimar el germà, el fem víctima del mal, sobretot del mal que abriguem nosaltres i que sabem molt bé què és.

Jesús ens envia a escola una altra vegada, cal que aprenguem el que és més important, i això és la persona humana, el germà, l'altre que tenim al nostre costat patint del mateix mal que nosaltres i que, a més, ens ha d'aguantar les nostres enrabiades.

Caldrà aprendre i veure com desviem aquesta sensació de ràbia i d'ira i en fem caritat i amor.

fra Josep Turull

LES COSES AMABLES

fra Antoni Pera

Aquest escrit és una intervenció en l'homenatge que es va fer al pare Venanci d'Arenys de Mar, caputxí, a la biblioteca d'aquesta vila. L'autor, fra Antoni Pera, també fill d'Arenys, moria poc temps després. Que sigui aquest article memòria agraïda d'aquests dos frares arenyencs.

Justificacions

I era. Quan van demanar-me de prendre part en aquest homenatge al P. Venanci d'Arenys de Mar, vaig acceptar-ho tot seguit.

Al plantejar-me què i com podia fer-ho vaig associar, ves a saber per quin misteriós mecanisme, P. Venanci i Joaquim Ruyra. Tal vegada per coincidir el naixement del P. Venanci amb l'any Ruyra; tal vegada perquè tots dos eren uns enamorats de Sant Francesc i de la joiosa simplicitat de la vida caputxina; tots dos enamorats de la nostra terra i de la seva gent; tots dos tan seriosos que eren capaços de saber riure's d'ells mateixos. Pel que fa al P. Venanci n'hi hauria prou de recordar la seva poesia dedicada

a la *Gent d'Arenys* – que el P. Manuel de Lipà va fer-ne després una sardana – (cito de memòria): *La gent d'Arenys, mireu si és cas, som cadascú a sa manera, qui és alt, qui és baix, qui és magre o gras, qui té un ofici o una carrera... som com tothom, poc més, poc menys, però se'ns coneix que som d'Arenys.*

Perquè estimava de cor el poble i la seva gent podia seriosament fer-hi broma.

Van venir-me a la memòria un seguit d'anècdotes del P. Venanci

que, ben elaborades, podrien ser com capítols de *Pinya de rosa*, *La parada* o *Entre flames*, de Ruyra. No tinc a mà cap escrit del P. Venanci. Tot el que diré són coses que tinc a l'arxiu de la memòria i que, d'alguna manera, manifesten una faceta de la seva manera de ser.

Zona. Així pensava fer-ho i, al mateix temps, llegir-ho personalment avui. Però una recent operació quirúrgica per implantar-me una pròtesi del genoll dret, i la lenta recuperació que segueix, han fet que no hagi pogut dedicar-hi més temps a elaborar el text, ni que personalment pugui físicament acompanyar-vos.

Rebeu-ho com a uns senzills apunts, unes fitxes que s'haurien d'ampliar, però que recorden i són expressió de l'admiració i l'amor fratern que tinc pel P. Venanci.

Com em dic?

Ja sabeu que abans quan un entrava al noviciat dels caputxins, al vestir l'hàbit li canviaven el nom. Ell es deia Francesc Xavier Nogueras i de Prats. Van posar-li Venanci

d'Arenys de Mar. Arran d'això ell mateix contava:

Al principi quan escrivia a casa o havia de firmar alguna cosa, es preguntava: *Ara com em dic?* No venint-li a la memòria el nom que li havien posat – i que al principi no li agradava massa – no tenia més remei que sortir de la cel·la i llegir la targeta amb el seu nom de frare que hi havia a la porta. Llavors, ja tranquil, podia firmar la carta o document que estava escrivint.

També deia tot rient: *Abans jo tenia un «de» de certa noblesa al meu nom, «de Prats», ara, que sóc un pobret descalç, en tinc dos, «d'Arenys» i «de Mar».*

Per ajudar la memòria

No crec que fos escrupolós, sinó fidel als seus compromisos, però es fiava poc de la seva memòria ben sovint, suposo, totalment ocupada en un món interior ric de pensaments i de projectes.

Quan per algun motiu no podia assistir a la pregària litúrgica de la Comunitat, resava el Breviari tot caminant pel jardí dels Seràfics, o viatjant en tren. Quan havia d'interrompre el rés, treia de la butxaqueta del pectoral de l'hàbit l'estilogràfica i apuntava en una fitxa *ad hoc*, el salm i verset on havia

arribat per tal de reprendre després, sense deixar-se res, la recitació de la pregària.

Quan havia de predicar algun sermó acostumava a fer un resum de la predicació en petits fulls, escrits amb la seva lletra menuda i clara. El que ara en diríem una xuleta.

Vaig demanar-li que fes el sermó de la meua Primera Missa al Convent d'Arenys. Era el mes de juliol, a les 11 del migdia, pels volts de sant Zenon. Les portes i finestres de l'església eren obertes de bat a bat per remoure l'aire, ja que, en aquell temps, no hi havia pas ventiladors a l'església. Sense que ell se'n adonés, el vent va fer voleiar un parell de fulls dels apunts que tenia a la barana de la trona. A mig sermó va buscar inspiració en els fulls, al no trobar-los, em va mirar amb ulls esbatanats, i, amb un gest seu ben característic,

tot somrient va arronsar les espatlles com qui demana perdó i dient *en nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant, va baixar de la trona sense acabar el sermó.*

No va haver-hi més remei que els ministres tornéssim a l'altar i entonar el *Credo in unum Deum...* ben agraïts al cop de vent que va estalviar-nos un xic de calor, però lamentant no conèixer com acabava la interessant predicació.

«In illo tempore...» una de les penitències que segons la tradició, acostumàvem a practicar els caputxins era el que en dèiem «menjar a terra». En què consistia? El «Manual Seráfico» ho explicava detalladament. Jo ho faré breument. Beneïda la taula, s'agafava el tovalló i es posava com un petit davantal lligat a la corda de l'hàbit. El plat, el got, l'ampolleta del vi i els coberts es posaven a terra davant la taula en el lloc que cada frare ocupava. Hom s'agenollava i es cobria la mà esquerra amb una punta del tovalló – per no cremar-se la mà – i servit el menjar es prenia devotament l'aliment. Habitualment els frares grans i els malalts n'eren dispensats. Aquesta penitència es feia la vigília de les grans solemnitats: Sant Francesc, Pasqua, etc., també en dies penitencials: dimecres de cendra i divendres sant. Però també el pare Guardià la imposava, sobretot als novicis i estudiants, com a satisfacció d'alguna mancança contra l'observança conventual.

Un dia, el P. Bru d'Igualada, que era el Guardià del Convent d'Arenys, mal informat, per cert, d'una falta comesa pels novicis, va castigar-nos a tots a *menjar a terra*. El P. Venanci, que era el Vicemestre de Novicis, aquell dia va arribar un xic tard al dinar. Al'entrar al refetor i veure tots els novicis fent aquella penitència, va aturar-se i girant-se a fra Teodor va preguntar-

li en veu baixa: *Quina festa és, demà, que els Novicis fan penitència?* Fra Teodor va dir-li en veu baixa: *Hi ha hagut «rapapolvo»*. S'havia estalviat la severíssima amonestació que, repetixo, injustament, ens havia fet abans el P. Guardià.

El frare de la serp

Sembla que el P. Venanci tenia una predilecció pels animals que

sobresortien per rars i grans.

Quan era Provincial va passar la visita canònica a les Fraternitats de Centre Amèrica. Quan va visitar-nos a Managua, organitzàrem un passeig a les illetes del Gran Llac de Nicaragua. Es tracta d'un arxipèlag de centenars de diminutes illes ben a prop de la ciutat de Granada. Una bellesa natural tropical: cocoters, mangos, i altres plantes d'un verd

exuberant. Penseu que hi ha illetes que no són més grans que una illa de cases i alguns canals no tenen més d'un metre d'ample. Per a ell hi havia un valor afegit: sabia que en aquell llac d'aigua dolça, cosa rara, hi havia taurons. Li feia il·lusió veure'n algun, encara que sols fos l'aleta, i fer-ne una

fotografia. Ens va fer donar voltes i més voltes amb la barqueta per canals i més canals... No en vam veure cap, i va quedar tot defraudat, però content del meravellós paisatge.

Un grup d'amics parlàvem un dia del P. Venanci. Un jove del grup no acabava de saber de qui parlàvem. Algú va explicar-li que era un frare d'Arenys que després de Provincial va anar a Missions a l'Amazònia

RECERCA

colombiana i que enviava articles per la revista Catalunya Franciscana. Crec que es titulaven «De Letícia estant», sempre encapçalats per una foto d'ell agenollat i portant com si fos una bufanda una enorme boa. *Ah!* – va dir el jove – *parleu del frare de la serp*. Així el va identificar i definir.

Aquesta la contava la meva mare

A casa hi vivia acollida una tia de la mare, la tia Maria, que va emmalaltir greument als 99 anys d'edat. Va anar a confessar-la el P. Venanci. Però el Viàtic i la Unció dels Malalts, va fer-ho, com era preceptiu, el Vicari de la Parròquia, un capellà jove alt i primet. Crec que es deia mossèn Josep Maria.

Acabada la cerimònia i quan ja el sr. Vicari havia marxat, la tia Maria va dir a la mare: *Mai no hauria dit que el frare de can Nogueras portés barba postissa*.

Per acabar

Com deia al començar, són apunts a mig elaborar, si m'he atrevit, malgrat tot, a enviar-los per unir-me a aquesta celebració, ho he fet tot pensant que és com una mena de retorn a un deute que tenia amb el P. Venanci. Si ell va deixar a mig sermó la meva primera missa

estalviant-nos una estona de calor, ara jo deixo a mig fer aquesta meva col·laboració, estalviant-vos una estona d'avorriment.

Gràcies.

El cap de setmana del 25 de març passat es va celebrar a Montserrat una trobada de religioses i religiosos joves. El tema era la vida comunitària, i es va desenvolupar sobretot a partir de testimonis de diferents generacions. Us oferim aquí dues d'aquestes aportacions, la d'una religiosa vedruna ja bregada i la d'un frare caputxí jove.

QUÈ HE APRÈS VIVINT EN COMUNITAT

Què vaig aprenent...

Lola Magriñà

Vivir en comunitat he après moltíssimes coses que han fet que sigui el que sóc; ara bé, si hagués de dir-ho amb poques paraules, diria que he après «com estima Déu» i a «estimar com Déu estima». En vaig aprenent.

Ho vaig aprenent amb la comunitat, pregant, reflexionant, contrastant, qüestionant-me; pouant en la persona de Crist, imatge del Pare, contemplant-lo, escoltant què diu, què fa, com mira, com calla; els seus sentiments, les seves reaccions, les seves actituds i, sobretot, com es relaciona amb el seu Pare.

Jo, de petita, havia après els manaments: «Estimaràs Déu sobre totes les coses i el proïsme com a tu mateixa».

Això, a la pràctica, ho traduïa en una sèrie d'obligacions, així feia content Nostre Senyor: anar a

Missa, creure el pare i la mare, no dir mentides, fer almoïna, ajudar els altres... La imatge que m'havia fet de Déu era més aviat llunyana; la d'una mena de senyor feudal a qui se li deuen prestacions i homenatge; que està vigilant el que fas o no fas..

La imatge que ara en tinc és molt diferent. Res d'exigències. L'exigència, si hi és, és conseqüència de l'amor.

I, si tens la sort, la gràcia, de descobrir com ens estima, gratuïtament, personalment, tant si ho saps com si no ho saps, tant si hi correspons com si no; que et contempla amb entranyes de misericòrdia, no per veure què fas o què deixes de fer, sinó perquè t'estima... Que ens ha entregat el seu

Fill, Jesús! Que ens ha fet el do de poder-lo estimar i col·laborar en fer possible el Regne pel qual Jesús va lluitar i va donar la vida... llavors sí que l'exigència és gran. És una exigència dolça i reconfortant perquè és amor, no una obligació.

Ho considero un gran aprenentatge. Aquest aprenentatge, estimar com Déu estima, ha estat i és la base dels altres.

Contemplant Jesús i compartint amb la comunitat vaig aprenent a qüestionar la meua manera de viure tenint com a referent Jesús que s'encarna i s'entrega sense límits. Això m'ha obligat a estar atenta, a ser sincera, a viure en veritat interior i exteriorment, dintre i fora de casa, a deixar-me interpel·lar per no enganyar-me, per ser coherent.

A la comunitat i amb la comunitat vaig aprenent a dialogar, a discernir, a consensuar, a comprometre'm, a fi que el Pla de Déu es realitzi en mi, en la comunitat i en el món.

Vaig aprenent a mirar la realitat, a contemplar-la d'una altra manera; no des de fora, sinó des de dins i - en la mesura del possible - a ser una de tants i tantes, a la manera de Jesús-servent, que s'abaixa, es

despulla, es buida de si mateix i pren la forma d'esclau.

Vaig aprenent a estimar tothom, preferentment el necessitat; a viure els problemes de les persones més properes i les situacions mundials implicant-m'hi tant com puc; si més no, informant-me, reflexionant i pregant. Compartint el sofriment i el goig.

Vaig aprenent, també, que en el món en el que vivim hi ha excés d'individualisme i d'egoisme. Necessita persones que demostrin que una altra manera de viure és possible. Una manera de viure que té en compte la persona en totes les seves dimensions; que lluita per la justícia i l'equitat; que utilitza els recursos naturals amb consciència solidària perquè són un do de Déu. Un estil de vida que és font de pau i goig interior i exterior perquè és més just i per a nosaltres, els religiosos/es s'assembla més al de Jesús.

Vaig aprenent que la comunitat és una escola de pràctiques de «l'art d'estimar», ja que s'hi solen donar moltes situacions:

salut i malaltia, abundància i carència, claror i foscor, amor i

fredor – indiferència, esperança i desànim, comprensió i incomprensió, acompanyament i soledat, oasi i desert, enfrontaments i acceptacions... Situacions en les que donem i rebem, perdonem i som perdonats, consolem i som consolats...

I si la comunitat comparteix les situacions de fora, del veïnatge, de la humanitat... l'escola es converteix en universitat!

La comunitat és una escola on la norma és la gratuïtat i l'agraïment perquè el Senyor ens ha fet aquest do. Estimar sense mesura, sense límits, com Ell.

Jo comparo la comunitat amb el riu: les pedretes i pedrotes es van esmolant les unes a les altres gràcies que no n'hi ha cap d'igual. El corrent de l'aigua les va configurant, si es deixen; unes vegades dolçament i lenta, altres amb embranzides impetuoses, a cops, fins i tot, d'altres

elements: arbres caiguts, deixalles, rocs.. Unes es deixen conduir per l'aigua i van avançant, altres s'arrapen i es refugien en el primer que troben. Penso que la gràcia està en no sortir del llit del riu, lluitar i no enganyar-se buscant algun recer.

Vaig aprenent que la Comunitat entesa i viscuda com un grup de persones que tenen com a centre de la seva vida Jesús, que volen identificar-se amb ell i per això s'entreguen gratuïtament i amb alegria i lluiten per un món més just, és un signe profètic, és un do que Déu fa al nostre món.

Finalment, i per acabar. Crec que els que vivim en comunitat hem de ser honestos. La comunitat no es fa sola, la fem entre tots, dia a dia, amb la gràcia que el Senyor dona a cadascú. El nostre model és Crist.

La meta, estimar com Déu estima. Per això ens cal fer molta experiència de Déu i que Ell la pugui fer en nosaltres.

* * * * *

LLAURATS PER DÉU EN FRATERNITAT _____

Fra Francesc Miquel Sánchez

Primerament crec necessari presentar la meva comunitat. Ens trobem en el poble d'Arenys de Mar i la fraternitat està formada per 10 germans, entre els 80 i els 23 anys. Tot ben variat.

Durant aquestes setmanes he anat pensant com podria expressar la meva experiència de comunitat i no he trobat res més que dues paraules: Vocació i Límits.

Vocació. Tots els que som aquí hem sentit la invitació de Jesús a seguir-lo de més a prop. Per a mi, com per als meus germans aquesta crida té una finalitat immediata i és la de ser germà, viure en fraternitat. Aquest és l'accent que posà sant Francesc: el ser germà, fer una fraternitat que prega, treballa i s'ajuden mútuament.

És el que experimento en la meva comunitat, ser una família, ser germans.

Això crec que queda confirmat quan, sense proposar-s'ho, la fraternitat expandeix entre la gent que l'envolta l'acolliment, i per part del poble trobem una estimació vers els frares.

Recordo que després de la professió vaig anar uns dies a casa. Quan em trobava coneguts, em preguntaven com estava i si m'avorria en el convent... Però, abans que jo contestés, els de casa deien: «I ara! Sempre estan rient, i per la cosa més petita». A casa riem, i molt, i si no que ho preguntin a fra Rossend que sempre diu que quan riem no el deixem escoltar i seguir la conversa amb els altres germans.

Per a mi aquesta experiència de la comunitat està molt present en el moment de la pregària (especialment en l'Eucaristia), en la taula on compartim tot el tresor que cada germà té, en les recreacions i en els capítols locals.

Límits. Crec que la comunitat en molts moments et posa en situacions límit, ja que aquells que la formem som diferents en edat, procedència, tendència eclesial... i això, poc o molt, fa que en alguns moments xoquem. Tot i que el xoc sol ser breu, és intens. Per a mi és

en aquests xocs on ens anem polint de les petites o grans estelles que tots tenim. En aquesta matèria, crec que sant Joan de la Creu hi toca de ple: *La primera cautela sea que entendas que no has venido al convento sino a que todos te labren y ejerciten. Unos de palabra, otros de obra, otros de pensamientos contra ti...*

Sant Joan de la Creu coneixia molt bé la vida comunitària.

Aquest *labrarte*, intento viure'l com un anar madurant tant a nivell personal, com a nivell comunitari.

Tot i que això, almenys a mi, no m'acaba d'agradar, és pel nostre bé i sant Francesc diria que hem de tenir-ho *com una gràcia*.

La imatge que més m'agrada per a veure'm a mi unit amb els meus germans és la dels deixebles: homes diferents entre els quals, fins i tot, trobem Judes!

Entre els quals trobem un explotador com Mateu i un explotat com Pere. Però que s'avenen entre ells, i nosaltres també ens avenim, perquè tots som cridats i aplegats pel Senyor Jesús. Ell no demana on volem estar més a gust, sinó on rendirem més.

L'ACTITUD DE RESISTÈNCIA EN EL MOMENT PRESENT

Montse Andreu

Aquesta és una aportació a la taula rodona que es va fer al convent de Pompeia pel gener de 2005, en ocasió de les jornades de trobada i reflexió que s'organitzen cada any.

Quan en Josep Manuel ens va suggerir que algú de Canet podria participar en aquesta taula rodona, jo vaig pensar que efectivament en el grup de Canet hi ha gent que té

No és exactament el fet de parlar en públic el que em fa por. És haver de parlar de la meva pròpia experiència el que em fa pànic, i estic convençuda que es deu al fet que la

moltes coses interessants a transmetre. El que no vaig pensar és que seria jo finalment la que estaria assegurada aquí.

meva vida no és plana, és a dir, jo no estic sempre igual, la meva vida fa ondulacions, té alts i baixos, i tot això fa que em costi molt buidar el

que tinc dins, però miraré de transmetre el millor que pugui les reflexions que he fet sobre aquest tema.

El primer cop que vaig llegir el títol proposat per a aquesta taula rodona, el que em va venir al cap va ser que jo no em sento cap heroïna pel fet d'aguantar i d'intentar perseverar en la fidelitat a Jesús.

El que jo sento és que sóc molt feliç i molt afortunada de ser cristiana i de conèixer Jesús.

De totes maneres, si aprofundeixo una mica en el tema puc arribar a ser conscient de la meva situació. Imagino que sóc un puntet enmig de la immensitat i analitzo el meu entorn més proper i em trobo el següent: tinc un marit a qui estimo molt però amb qui no comparteixo res de la meva, podríem dir, espiritualitat o experiència cristiana; tinc dos fills adolescents, la Mònica i l'Enric, als quals he intentat transmetre des que eren petits alguna cosa de la meva fe i no sembla (de moment) que hagi tingut massa èxit; d'altra banda actualment tinc una feina que senzillament no m'aporta cap mena d'enriquiment com a persona i en la que m'és molt difícil trobar Jesús.

Davant d'aquest panorama tan desolador miro una mica més enllà i veig que visc en una societat que, malgrat que té moltes coses bones, fa molt difícil perseverar en la fidelitat a Jesús. Sense anar més lluny no cal que us expliqui en què s'ha convertit el Nadal o la Setmana Santa. També veig una Església amb la qual moltes vegades no em trobo identificada.

Realment, aquest puntet que m'he imaginat que sóc no ho té gaire bé, i llavors em faig la pregunta: Com és que aguanto i que intento perseverar en Jesús?

Li he donat moltes voltes i l'única resposta que m'ha convençut és que m'he sentit mirada per la claror de la mirada de Déu.

Aquell puntet, que m'he imaginat que era, ara té llum. No és l'únic puntet que en té, però jo sóc conscient que en tinc.

M'explicaré una mica millor: Durant molts anys, jo vaig viure la meva fe com un codi de conducta, com un camí per saber el que estava bé i el que no estava bé. Segurament que ningú no m'havia fet veure o jo no havia sabut trobar l'essencial de Jesús i això em va provocar moltes

RECERCA

ganes de rebel·lar-me i de no voler saber res d'Ell.

Jo no sabia explicar com o quan, però el que sé és que aquesta situació va canviar radicalment i ara puc dir que el que realment val la pena és tenir una experiència de Déu.

Segurament que tots els que esteu aquí la teniu i la sentiu i per tant em podeu entendre, ja que

l'experiència religiosa és com una seducció, com un foc que intentes apagar i no pots.

El que sí que tinc clar és que aquesta llum que il·lumina el puntet enmig de la immensitat és gratuïta, però jo l'he de mantenir.

I què faig per mantenir aquesta llum i veure la claror de la mirada de Déu?

PREGAR

La meva manera de pregar ha anant evolucionant al llarg de la meva vida, evidentment no prego igual ara que quan tenia 15, 20 o 30 anys.

També crec que puc afirmar que hi ha un punt d'inflexió en la meva manera de pregar i va ser a partir del moment que vaig sentir la frase:

Pregar és deixar-se mirar!

A partir d'aquest moment em vaig adonar que el que jo feia no era exactament pregar, des de llavors he anat descobrint (i em falta molt encara) que pregar és molt més que el que jo feia. Ara penso que puc pregar adoptant una actitud de recolliment per exemple en una església, en una pregària de Taizé o al final del dia quan ja estic estirada al llit, o bé que puc pregar en un moment del dia en el qual necessito deixar-me mirar per seguir resistint.

Pregar en definitiva és fer meu el «Pare Nostre».

COMPARTIR AMB ALTRES CRISTIANS LA MEVA EXPERIÈNCIA

Per això són tant importants dies com el d'avui o com d'altres trobades en les quals ens enriqueim els uns als altres. També participar en els grups de diàleg i pregària, sobre això molts de vosaltres teniu més experiències que jo mateixa.

Dins d'aquesta actitud de compartir, també penso que participar de l'Eucaristia m'ajuda molt.

(segueix a la pàgina 27)

Tema

Taizé:
Bondat i
Innocència

Quan el germà Roger va arribar al llogarret de Taizé l'any 1940, buscant un lloc on començar una comunitat que encarnés la reconciliació dels cristians, es trobà amb un racó de món oblidat de tothom. Avui, més seixanta anys després, Taizé s'ha convertit en un referent de fe i d'evangeli a nivell europeu i, fins i tot, mundial. Ni tan sols la mort del germà Roger, assassinat per una persona desequilibrada en plena pregària ara fa un any, ha fet minvar l'embranchada d'aquesta comunitat ni l'atracció que desperta en multitud de cors.

És molt el que s'ha escrit sobre Taizé i sobre el germà Roger. Ell mateix va publicar diversos llibres, on es pot trobar la seva vivència espiritual. Us oferim en aquest número de Recerca dos textos inèdits en català. El primer és del filòsof Paul Ricoeur, amic de Taizé que va morir pocs mesos abans que el germà Roger. En aquest escrit expressa allò que a ell l'ha seduït de Taizé, posant l'accent en la bondat que tots portem a dins i desitgem alliberar. L'original francès és accessible en la pàgina web www.taize.fr. El segon és una reflexió d'un germà de la comunitat de Taizé que clou el llibre «Choisir d'aimer», homenatge que la comunitat de Taizé ha dedicat al seu fundador. És una semblança del germà Roger a partir d'un tret ben distintiu de la seva personalitat: la innocència.

Agraïm a la comunitat de Taizé el permís que ens ha donat de traduir i publicar aquests dos textos.

ALLIBERAR EL NOSTRE FONS DE BONDAT.

Paul Ricoeur

Irrupcions de bondat

Què és el que vinc a cercar a Taizé? Jo diria que una mena de comprovació (experimentació) d'allò que crec més profundament, a saber, que allò que s'anomena normalment religió té a veure amb la bondat. Això està una mica oblidat, particularment en moltes tradicions del cristianisme. Vull dir que hi ha una mena de restricció, de tancament sobre la culpabilitat i el mal. No vol dir que jo subestimi aquest problema, que m'ha ocupat molt durant diverses èpoques.

Però, allò que tinc necessitat de verificar d'alguna manera, és que per molt radical que sigui el mal, mai és tan profund com la bondat.

I si la religió, les religions tenen un sentit, és el d'alliberar el fons de bondat dels homes, d'anar a cercar-lo allà on està completament amagat. Ara aquí a Taizé, veig irrupcions de bondat en la fraternitat, entre els germans, en llur hospitalitat

tranquil·la, discreta, i en la pregària, on veig milers de joves que no tenen cap articulació conceptual del bé i del mal, de Déu, de la gràcia, de Jesús, però que tenen una tendència fonamental cap a la bondat.

El llenguatge de la litúrgia

Estem oprimits pels discursos, per les polèmiques, per l'assalt del virtual, avui, tenim com una zona opaca, i tenim aquesta certesa profunda per alliberar, per deslliurar: la bondat és més profunda que el mal més profund. Cal no solament sentir això, sinó donar-li un llenguatge, i el llenguatge donat a Taizé, no és el llenguatge de la filosofia, ni tant sols el de la teologia, sinó el llenguatge de la litúrgia.

I per a mi, la litúrgia no és pas simplement una acció, sinó un pensament.

Hi ha una teologia amagada, discreta, en la litúrgia, que es resumeix en aquesta idea: «la llei de la pregària, és la llei de la fe».

De la protesta al testimoni

Jo diria que la qüestió del pecat ha estat com desplaçada del centre d'atenció per una qüestió, en un sentit potser més greu, que és la qüestió del sentit i del sense-sentit, de l'absurd. (...) Pertanyem a la civilització que efectivament ha matat Déu, és a dir, que ha fet prevaler l'absurd i el sense-sentit per sobre del sentit. Penso que aquí hi ha una protesta profunda, i empro el mot protesta com a molt pròxim d'atestació. Jo diria que l'atestació, ara, procedeix de la protesta, i que el no-res, l'absurd, la mort, no són la darrera paraula.

Aleshores això reprèn la meva qüestió referent a la bondat, perquè la bondat no és solament la resposta al mal, sinó que és també la resposta al sense-sentit.

En la protesta està el mot «testis», testimoni; hom «pro-testa», però, abans cal que hom pugui testimoniar, i jo diria que, a Taizé, es fa el camí de la protesta al testimoni, i aquest camí passa pel que deia fa un moment: la llei de la pregària, la llei de la fe. La protesta és encara en el camp del negatiu: es diu no al no. I aquí cal dir sí al sí. Hi

ha doncs un moviment pendular de la protesta al testimoni. I penso que això es fa per la pregària. Aquest matí he estat molt tocat pels cants, aquestes pregàries en forma de vocatiu: «O Crist...». És a dir que no estem ni en el descriptiu, ni en el prescriptiu, sinó en allò exhortatiu i en l'aclamació!

I penso que aclamar la bondat és l'himne fonamental.

«Qui ens ensenyarà la felicitat?»

M'estimo molt la paraula felicitat. Durant molt temps, he pensat que era o massa fàcil o massa difícil parlar de la felicitat. Però ara ja he superat aquest pudor. O més aviat l'he aprofundit, aquest pudor, davant de la paraula felicitat. I la prenc en tota la varietat de significacions que conté, inclosa la de les Benaurances. Jo diria que la fórmula de la felicitat és: «Feliç aquell que...». Aleshores, la felicitat, jo la saludo justament com un «re-coneixement», en els tres sentits de la paraula: la reconec com a meva, l'aprovo en els altres, i em sento agraït per tot allò que he conegut d'ella, aquestes petites joies per mitjà de les quals romanen les de la memòria, que em guareixen de

les grans desgràcies de l'oblit. I és aquí que jo funciono a la vegada com a filòsof, nodrit pels Grecs, i lector de la Bíblia i de l'Evangelí, on es pot resseguir el recorregut de la paraula felicitat, però en els dos registres. Perquè el millor de la filosofia grega és una reflexió sobre la felicitat, la paraula grega *eudeimon*. Però jo em trobo molt bé amb la Bíblia. De seguida penso en l'inici del salm 4: «Ah! qui ens ensenyarà la felicitat?» És una qüestió un xic retòrica, que té, però, la seva resposta en les Benaurances.

I les benaurances són l'horitzó de felicitat d'una vida sota el signe de la benvolença, perquè la felicitat no és simplement allò que no tinc, allò que espero tenir, sinó també allò que he tastat.

Tres imatges de la felicitat

Recentment reflexionava sobre les imatges de la felicitat. Jo diria que a propòsit de la creació, d'aquest bell paisatge que està davant meu,

la felicitat és l'admiraó.

Després, segona imatge, és en relació als altres, en el reconeixement dels altres, i sobre el model nupcial del Càntic dels Càntics: és el goig desbordant. I la tercera imatge de la felicitat, orientada cap al futur, és «l'expectació»: espero encara alguna cosa de la vida. Espero tenir el coratge davant de la desgràcia que no conec, i espero

encara felicitat. Empro el mot «expectació», però en podria emprar un altre. Penso en la primera carta als Corintis, en el capítol que precedeix el famós capítol 13 sobre la caritat que ho comprèn tot, que ho excusa tot, etc. Aquest capítol comença amb: «Aspireu als dons més grans.» «Aspireu, aspireu.»

Jo diria, doncs, que és la felicitat de l'aspiració la que completa la felicitat del goig desbordant i la felicitat de l'admiració.

Un servei joiós

Aquí a Taizé, el que em sobta sobretot en tots els petits serveis quotidians de la litúrgia, en les trobades de tot tipus, els àpats, les converses, és l'absència completa de relacions de domini. A vegades tinc la impressió que, en aquesta espècie d'exactitud pacient i silenciosa de tots els actes dels membres de la comunitat, tothom obeeix sense que ningú mani.

D'això se'n treu una impressió de servei joiós, com diria, d'obediència amorosa, sí,

d'obediència amorosa, que és tot el contrari d'una submissió i tot el contrari d'un vagabundejar. Aquest camí generalment estret entre allò que acabo d'anomenar submissió i vagabundeig està aquí amplament balisat per la vida comunitària. És d'això que nosaltres, els participants, ens beneficiem. Ens beneficiem d'aquesta obediència amorosa que assimilem en relació a l'exemple donat.

La comunitat no imposa pas una mena de model intimidatori, sinó, com diria, una mena d'exhortació amical.

Estimo aquesta paraula d'exhortació perquè nosaltres no estem en l'ordre del manament, i encara menys de la coacció, i no estem tampoc en l'ordre de la malfiança i del dubte, que és avui el que toca en la vida dels oficis, en la vida urbana, tant en el treball com en el lleure.

És aquesta tranquil·litat compartida la que per a mi representa la felicitat de la vida en relació a la comunitat de Taizé.

LA MORT DEL GERMÀ ROGER HA POSAT UN SEGELL SOBRE EL QUE ELL SEMPRE VA SER

Germà François de Taizé

En molts dels missatges que vam rebre, la mort del germà Roger era comparada a la mort violenta de Martin Luther King, de monsenyor Romero o de Gandhi.

En aquell moment, això certament ens va ajudar a veure el germà Roger en la línia d'aquests testimonis que van donar la seva vida.

per por a la influència que haurien pogut tenir sobre els esdeveniments, sinó simplement perquè eren un símbol massa fort.

Alguns diran que és inútil buscar una explicació a l'assassinat del germà Roger.

Efectivament, el mal, el veritable mal, s'escapa sempre a qualsevol explicació.

Tanmateix, reflexionant-hi una mica més, no es pot pas negar que també hi ha una diferència. Perquè aquells es trobaven en un combat d'origen polític, ideològic, i foren assassinats per adversaris que no podien suportar la seva opinió ni la seva influència. També la mort dels monjos de Tibhirine es situa en el context d'un enfrontament polític, encara que ells fossin assassinats no

Un just de l'Antic Testament en tenia consciència quan deia que l'odiaven «sense motiu» (Salm 69,5), i sant Joan va posar la mateixa afirmació en boca de Jesús: «M'odien sense motiu» (Joan 15,25). En aquest sentit, és, per tant, inútil interrogar-se sobre el perquè.

No obstant, en el meu frec a frec amb el germà Roger, un cert aspecte de la seva personalitat sempre em va impressionar, i em pregunto si aquest aspecte no explica per què el van posar en el punt de mira. El germà Roger era un innocent. Aquesta paraula, no la prenc pas en el sentit que no hi hauria hagut faltes en ell. L'innocent és algú per qui les coses tenen una evidència i una immediatesa que no tenen de la mateixa manera per als altres.

Per a l'innocent, la veritat és evident. No depèn de raonaments, de recerques.

La «veu», per dir-ho així, i pateix en adonar-se que n'hi ha d'altres que tenen una aproximació més treballosa. El que diu o proposa de fer és per a ell simple i clar, i es sorprèn que n'hi hagi d'altres que no ho senten així. Es comprèn fàcilment que, d'aquesta manera, es troba sovint desarmat o es sent

vulnerable. Tanmateix, la seva innocència no té en general res d'ingenu. Per a ell, el real no té la mateixa opacitat que per als altres. «Veu a través».

Poso un exemple: la unitat dels cristians. Per al germà Roger, era evident que, si aquesta unitat era volguda per Crist i feta possible per Ell, havia de poder ser viscuda sense

retard. Els arguments que li donaven en contra li devien semblar artificials. Devia tenir la impressió que se'n servien per justificar posicions que no volien abandonar. Per a ell, la unitat dels cristians era, abans de res, una qüestió de reconciliació. I en el fons tenia raó, perquè ens preguntem massa poc si estem preparats per a pagar el preu d'aquesta unitat. Una reconciliació

que no ens toca en carn pròpia, mereix encara aquest nom?

Deien d'ell que no tenia pensament teològic. Però no hi veia ell molt més clar que els qui deien això? Des de fa segles, els cristians han tingut necessitat de justificar les seves divisions. Artificialment, han exagerat les oposicions. Sense adonar-se'n, han entrat en un procés de rivalitat i l'evidència d'aquest fenomen se'ls ha escapat. No han «vist a través». La unitat els semblava impossible.

El germà Roger era un home realista. S'adonava perfectament del que segueix irrealitzable, sobretot des d'un punt de vista institucional. Però no es podia aturar en això.

Aquesta innocència que he evocat li donava una força persuasiva molt particular, una mena de dolcesa que mai no es donava per vençuda.

Fins al final, ha vist la unitat dels cristians com una qüestió de reconciliació. I la reconciliació és un camí que cada cristià pot emprendre. Si tots efectivament ho fessin, la unitat seria ben a prop.

Hi havia un altre terreny en el qual aquesta aproximació del germà Roger era molt sensible i on es veia potser encara millor la seva personalitat amb el que tenia de radical:

tot el que podia projectar un dubte o una ombra sobre l'amor de Déu li semblava insuportable.

El vaig veure una vegada amoïnat preguntant-se com podia ser que el salm 103 digui de Déu que «no sempre acusa ni guarda rancúnia sense fi» (v. 9). És que la gent hauria de creure que en Déu hi ha la necessitat d'acusar i que guardar rancúnia estaria en la seva naturalesa?

Aquí toquem altra vegada aquesta comprensió molt immediata de les coses de Déu. No refusava pas de reflexionar, però sentia molt fortament en ell mateix que un cert llenguatge que es pretén just – per exemple sobre l'amor de Déu – enfosquia en realitat el que les persones no iniciades esperen d'aquest amor.

Si el germà Roger va insistir molt sobre la bondat profunda de l'ésser humà, cal veure-ho sota la mateixa

llum. No era il·lús amb el mal. Més aviat era vulnerable per naturalesa.

Però tenia la certesa que, si Déu estima i perdona, refusa de fer memòria del mal.

Tot perdó veritable desvetlla el fons del cor humà, aquest fons que va ser fet per a la bondat i l'espera.

Paul Ricoeur es va impressionar moltíssim per aquest accent sobre la bondat. Hi veia el sentit de la religió: «Alliberar el fons de bondat dels homes, anar-lo a buscar allà on està completament enterrat». En el passat, una certa predicació cristiana ha insistit constantment en la naturalesa humana profundament perversa. Ho feia per a garantir la pura gratuïtat del perdó. Però va allunyar molta gent de la fe; encara que sentissin parlar de l'amor, tenien la impressió que aquest amor tenia algunes reserves i que, per tant, el perdó anunciat no era total.

Potser és aquí on es troba l'herència més preciosa del germà Roger: en aquest sentit de l'amor i del perdó, dues realitats que tenien per a ell una evidència i que ell captava amb una immediatesa que sovint se'ns escapava. En aquest terreny, era veritablement innocent,

sempre senzill, desarmat, llegint en el cor dels altres, capaç d'una confiança extrema. La seva mirada tan bella ho traduïa. Si es sentia bé amb els infants, és perquè ells viuen les coses amb la mateixa immediatesa; no es poden protegir ni poden creure el que és complicat; el seu cor va directe a allò que els toca.

Sé prou bé que el dubte no sempre estava absent del germà Roger. Per això estimava les paraules: «No deixis pas que les meves tenebres em parlin!» Perquè les tenebres eren les insinuacions del dubte. Però aquest dubte no disminuïa pas l'evidència amb la qual ell sentia l'amor de Déu. Potser fins i tot aquest dubte reclamava un llenguatge que no deixés subsistir cap ambigüïtat.

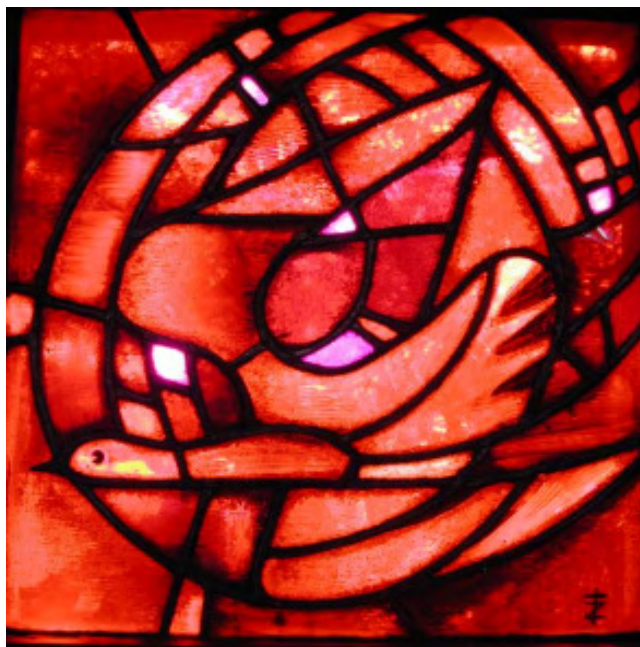
L'evidència de què jo parlo no es situava pas a nivell intel·lectual, sinó més profundament, al nivell del cor.

I com tot el que no pot ésser protegit per raonaments forts o certes ben construïdes, aquesta evidència era necessàriament fràgil, exposada.

En els Evangelis, la simplicitat de Jesús inquieta. Alguns dels qui l'escolten es senten posats en qüestió. Era com si els pensaments dels seus cors fossin desvelats. El llenguatge clar de Jesús i la seva manera de llegir en els cors constituïen per a ells una amenaça. Un home que no es deixa tancar en els conflictes que alimentem en nosaltres mateixos sembla perillós per a alguns.

Aquest home fascina, però la fascinació pot esdevenir fàcilment hostilitat.

Certament, el germà Roger va fascinar per la seva innocència, la seva percepció immediata, la seva mirada. I penso que va veure en els ulls d'alguns que la fascinació podia transformar-se en desconfiança o en agressivitat. En efecte, per a algú que porta en si mateix conflictes insolubles, aquesta innocència ha hagut de fer-se insuportable. No n'ha tingut prou d'insultar o de ridiculitzar aquesta innocència. Calia eliminar-la. El doctor Bernard de Senarclens va escriure sobre la persona que va posar fi a la vida del germà Roger: «Si la llum és massa viva, i penso que la que irradiava el

RECERCA

germà Roger podia enlluernar, no sempre és fàcil de suportar. Aleshores només queda la solució d'apagar aquesta font lluminosa suprimint-la».

He volgut escriure aquesta reflexió, perquè permet de ressaltar

un aspecte de la unitat de la vida del germà Roger. La seva mort va posar misteriosament un segell sobre el que ell sempre havia estat. No va ser mort per una causa que defensava. Va ser mort a causa del que ell era.

copyright (c) Ateliers et Presses de Taizé, 71250 Taizé, France

(ve de la pàgina 14)

A mi m'agrada participar de l'Eucaristia els diumenges, però també m'agrada molt, moltíssim, quan em puc escapar algun dia entre setmana a l'Eucaristia dels vespres al convent dels frares caputxins d'Arenys.

APROFUNDIR EN LES ESCRITURES

Sempre he pensat que la meua fe no pot ser la del carboner i ara penso que si m'he passat la vida

sento tant bé!, doncs després de llegir els textos bíblics també em vull sentir bé i això, sincerament, no em passa sempre. Per això estic convençuda que em cal poder sentir les explicacions dels que saben i així arribar a fer-los meus: llegint-los, meditant-los i també il·lustrant-los.

LES BENAURANCES SÓN POSSIBLES

Totes aquestes actituds (pregar, compartir la meua experiència,

fent cursos de formació de tota mena de coses ha arribat l'hora de formar-me en aquest terreny. M'explico:

No sé si us passa, però jo després de llegir un bon llibre, em

aprofundir en les escriptures) no tindrien cap sentit si no estigués convençuda que per a resistir també necessito creure que les benaurances són possibles. En altres

paraules i fent servir una frase que evidentment no és meva:

La porta d'accés a l'experiència de Déu ha de passar per estimar els enemics.

Arribat aquest punt he demanat als meus companys del grup de Canet (l'Anna, l'Elena, la Lídia i l'Esteve) que si volien que digués alguna altra cosa que ells fan per «resistir».

Jo sols puc enumerar les coses que van sortir en aquella conversa,

segur que en una altra ocasió podran explicar-les com una vivència seva.

Els preparen alguns dels temes que després es fan servir en el grup de diàleg i pregària. Evidentment això els enriqueix i els fa resistir.

Per compartir el que tenen amb els que vénen darrera fan de catequistes, això comporta molt sacrifici però també és molt gratificant i veuen que és imprescindible fer-ho

Vam parlar també de: tenir algun mètode de Revisió de Vida, participar en exercicis espirituals, Pasqua familiar..., conèixer altres realitats cristianes.

Dit tot això, penso que davant la vida i enmig del món potser el que cal és que hi hagi molts puntets que brillin alhora

i ser conscients que podem transmetre junts aquesta alegria interior donant testimoni de Jesús Vivent,

transformant la nostra manera de pensar, la nostra manera de veure les coses i arribar a sentir dins nostre com sentia Jesús.

Per acabar us llegiré un poema. M'ha costat triar-lo però finalment

he escollit un d'en Màrius Torres ja de que jo no estic sempre igual i,
 que per una banda queda reflectida d'altra banda, jo l'entenc com una
 la idea que us deia al començament pregària.

Que sigui la meva ànima la corda d'un llaüt
 per sempre igual i tensa
 i que el destí no em pugui arrencar, decebut,
 sinó una sola nota, invariable, immensa.
 Una nota molt greu i molt constant. Vençut
 no sigui mai el clau que tiba i que defensa
 la viva pulcritud
 de la vibració d'una corda ben tensa.

Sóc tan sovint com una corda fluixa i vençuda
 que vibra malament!
 Amb un ritme feixuc, engavanyat i lent,
 àtona, corrompuda,
 corda desafinada, la meva ànima ment.
 Quants cops l'hauria volgut muda
 per no sentir la música falsa del seu accent!

Senyor, ¿Tu no voldries
 reblar les torques dels meus extrems afeblits
 perquè mai no s'afluixin les meves melodies?
 Jo vull ésser constant en els plors i en els crits,
 i cantar sempre igual, ignorant les follies,
 els delers, els neguits,
 el corb que sobrevola l'estepa dels meus dies...

Jo vull ésser com tu, o corda que diries
 que sempre et polsen uns mateixos dits.

L'AVENTURA ESCOLAR DE XAVIER D'OLOT (1901-1961)

fra Joan Botam

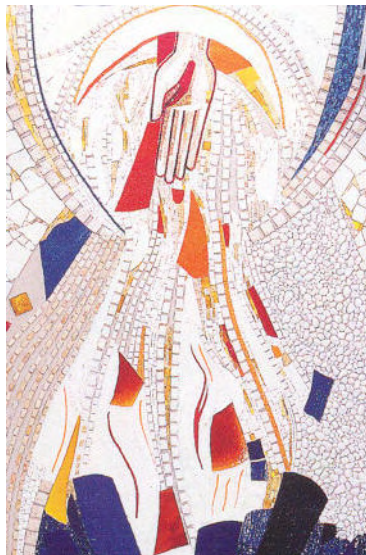
Com a experiència compartida de servei a la societat, l'escola neix i creix a mesura que els seus promotors i animadors es retroben, dialoguen i són capaços d'elaborar un projecte, amb mitjans adequats, obert al país i als canvis generacionals.

L'escola només pot ser si és lliure, per igual sensible a l'ideal dels pares, dels mestres i dels alumnes. És com un ser viu, amb perfil propi, nom i cognoms.

Als pares i mestres de l'Institut Escola *Ausiàs March*, de la Generalitat de Catalunya (republi-

cana), que l'any 1939 eren adscrits entre els vençuts de la guerra civil, no els agradà el projecte escolar de la *Nueva España* que el règim volia imposar-los. Per coherència amb ells mateixos optaren per la resistència pacífica. L'escola dels

seus fills, tot i les dificultats del moment, havia de ser tallada a mida: de parla catalana, de tarannà lliberal, assaig de transmissió dels valors de la nostra memòria històrica. Una escola com la que configuraren, entre d'altres, pedagogs de la talla de Josep Estalella i Joan

Ras i Claravall, amb gent de procedència plural, ètnies, idees i tradicions espirituals.

L'aventura estava servida. A l'interior de l'escola, perquè l'equip promotor hauria de treballar amb escassos mitjans; fora, perquè ho sabia tothom, el règim li faria la guerra.

Entre els agosarats impulsors del projecte hi trobem, des dels mateixos inicis, el caputxí Xavier d'Olot. D'entrada, com un més a la colla. Amb el temps, com una de les persones que féu l'escola i, viceversa, l'escola el féu a ell.

Fou el caputxí tallat a mida per a l'escola Isabel de Villena, confessà Maria Aurèlia Capmany (1).

L'aventura, -prenc els elements de la definició que en dona Marc Twain és:

1) recerca imaginativa de la llibertat, amb risc; 2) somni universal, dens d'intel·ligència i d'innocència; 3) resposta política de la poesia (2).

Al llarg de la seva vida, d'ençà dels temps de la formació, Xavier

d'Olot emprengué la recerca imaginativa de la llibertat amb companys entranyables com Nolasc del Molar, Benet de Santa Coloma i Manel de Lipà, successivament, alumnes i professors de l'Escola Seràfica dels framenors caputxins, a Igualada.

Tots vibraven a l'època amb les propostes del moviment noucentista.

Llegien Xènius a *La Veu de Catalunya*, admiraven els clàssics grecs i llatins (eren els temps inicials de la col·lecció Bernat Metge, de clàssics grecs i llatins, i de la Fundació Bíblica Catalana), estimaven la música i la poesia. De tots plegats, Xavier d'Olot era el més sorrut, callat i a primera vista hermètic, tot i que, per contrast, gastava un sentit fi de l'humor. Arreplegà la malaltia del temps, la tuberculosi, de resultes de la qual es defensà tota la vida amb un sol pulmó. Necessità períodes de repòs, a les Borges Blanques, per exemple. Començà a valorar, des de la sensibilitat i el cor, els detalls de la convivència, el color fràgil de les

(1) Cf Mariona Ferran i Permanyer, *L'Escola Isabel de Villena i la seva gent (1939-1989)*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1997. 314 pàgs.

(2) Cf Marc Twain, *Autobiografia*, Madrid, Espasa Calpe, 2004, 471 pàgs.

RECERCA

petites coses, les plantes i els animalons.

Per ell, la vida, amb clau poètica, s'obria pas dia a dia a experiències efímeres, però de gran sentit, netes i del tot gratificants.

Per a la pregària i les celebracions litúrgiques el seu espai era el bosc. Ho confessà a les alumnes de l'Escola Isabel de Villena; que mai, els deia, us caiguin a sobre les teules de l'església. Ell reflexionava, pregava i es produïa com un home lliure, imaginatiu i creador.

La guerra el doblegà però no el trencà. Seguí lliure, republicà i demòcrata com sempre. Anà pels pobles errant, vestit pobrament, amb gorra i un projector de pel·lícules. Es divertia i es guanyava el sosteniment. Com tants, perdé la guerra. Amb vista als seus somnis de progrés i de llibertat, hagué d'actuar amb astúcia i intel·ligència sense tanmateix vendre's la innocència. Per al projecte escolar que esdevindria l'Isabel de Villena, per al qual l'invità Pep Casamiglia, ell seria oficialment *profesor de religión*, amb el vist-i-plau del rector de la parròquia de la Bonanova i del bisbe. La cobertura funcionà fins al punt que Carme Serrallonga, la directora, era, així ho testifiquen alguns papers de l'administració, *la reverenda madre superiora*.

Per als pares, mestres i alumnes fou el referent espiritual.

Segons ell digué a la Carme tot mostrant-li un dia el retrat d'un militar carlí, amb boina, borla i bigotis, aquest sóc jo... En realitat, sense pretendre-ho, fou en el secret l'ànima de l'escola.

e) Pel costat responsable que donà a l'equip directiu, també pel que concerneix el sosteniment econòmic.

Visqué la realitat social i cultural de la seva època esperançat, amb

a) Pel seu testimoniatge, senzill, atent, receptiu i amable.

b) Per la seva dedicació diària al cant, com a compositor, poeta i intèrpret.

c) Pel seu guiatge a l'hora somniada de les excursions, ajudat per un altre caputxí, Josep M. de Vera.

d) Per la seva pregària, les celebracions de les primeres comunions, amb les confessions, les festes de Nadal, de primavera i d'acabament de curs.

un llenguatge nou, el de la poesia, entesa no com a exercici literari, ans com a comprensió a fons del que som. No s'accontentava amb les aparences.

La seva era una lectura de la realitat viva, en cerca de la veritat, amable i, doncs, sense arestes.

- Com a ciutadà, enamorat del seu poble i, doncs, deferent amb tots els pobles, demòcrata i republicà.

- Com a creient, sense ostentació. A l'escola assajà en moments molt marcats pels imperatius del règim polític, l'animació religiosa; ni catequesi, ni menys encara *formación*. Un costat personalitzat, sempre a punt.

- Com a frare, discret, sense afanys de protagonisme, agraït al do dels germans, profundament franciscà, senzill i pobre.

- Com a poeta, un creador imaginatiu. La seva versió del *Heilige nacht*, la popular nadala austríaca, la primera que fou presentada al país, hagué de ser ajustada. Les noies la trobaren de nivell excessiu, massa alt per a elles.

La meva intuïció (de cap manera una tesi): Xavier d'Olot fou un home símbol el qual, òbviament, se serví del llenguatge simbòlic; s'afanyà, des de l'experiència del dia a dia per captar i viure tota la realitat, la que es veu i la que no es veu.

Un company de viatge que no es fa notar, que hi és, i que trobes a faltar quan no el tens.

La seva mirada, d'ulls de mare de Déu romànica, pujant fatigosament l'escala de la fraternitat caputxina de l'Ajuda, la seva, intel·ligent i amorosa, ens acompanya encara.

EL CLIMA CULTURAL DELS PRIMERS ANYS DE XAVIER D'OLOT

fra Valentí Serra de Manresa

Joan Ayats, nascut a la capital de la Garrotxa el 1901, s'incorporà a la vida dels framenors caputxins de Catalunya l'any 1916, on prengué el nom de fra Xavier d'Olot. Amb els caputxins de la restauració, redimensionats per l'acció pastoral del P. Miquel d'Esplugues i els seus col·laboradors, el jove Ayats que ja havia rebut una intensa formació humanística a l'Escola Seràfica d'Igualada, l'aprofundiria encara molt més com a membre de la Província caputxina de Catalunya juntament amb els seus companys: Andreu de Palma, Daniel de Molins de Rei, Marc Castellví i Nolasc del Molar, tots ells homes de lletres i d'intensa acció cultural.

L'ambient cultural que vivien els caputxins catalans del temps de la restauració, explica, en bona part, que sorgissin pensadors, poetes i traductors

del tremp de Joan Ayats i, semblantment, erudits de treball

incansable com Nolasc Rebull del Molar, especialitzat en estudis olotins i medievals que, com Xavier d'Olot, era també traductor i poeta.

Una aproximació històrica a les activitats, mentalitat i cultura dels frares catalans en els territoris del Principat i Mallorca, ens mostra com

aquesta restauració es desenvolupà en un clima particularment optimista,

articulat, primer, per la Renaixença i, després, pel regeneracionisme i regionalisme (i posteriorment pel modernisme i noucentisme). Un redreç que coincidia, arreu del Principat de Catalunya, amb un clima hispànic, més general, de to pessimista, fortament enrarit per la famosa crisi dita «del 98»; una crisi originada per la mala política colonial hispana, força confusa tant a Cuba com al Marroc, que obriria un període de forta agitació social que esclatà a Catalunya amb els estralls de la violenta «Setmana Tràgica» de l'estiu de 1909.

**E
S
T
U
D
I
S**

Tanmateix, un temps abans de la revolta de juliol de 1909, arreu dels territoris del Principat s'havien obert nous horitzons polítics, molt esperançats, marcats per la victòria de «Solidaritat Catalana» en les eleccions de l'abril de 1907 i, alhora, s'albiraven entusiastes expectatives culturals ran del Primer congrés Internacional de la Llengua Catalana, celebrat durant l'any 1906.

Sobretot s'esguardava, amb il·lusionada esperança, el ventall de les noves i falagueres perspectives autonomistes

(reclamades per les «Bases de Manresa» de 1892) que foren posades en vies de realització l'any 1914 amb la creació de la Mancomunitat de Catalunya, en un clima clarament noucentista, tothora complagut per les coses polides i ben fetes.

En aquest context tan favorable a la recuperació de Catalunya, per primera vegada en la seva història institucional, els caputxins de Catalunya optaren, de manera irrevocable, a partir del mes de novembre de 1907, per escriure llur documentació interna en llengua

catalana. I serà amb aquesta actitud de compromís amb la llengua catalana, que els frares caputxins del Principat s'inseriran, plenament, en aquest prometedor corrent regeneracionista suscitat arreu de Catalunya, i que redimensionà, enormement, la vida institucional dels caputxins catalans «ad extra»; és a dir,

els projectà en la vida social i eclesial de la Catalunya contemporània,

tal com ho posà en relleu el P. Josep de Besalú, acabat l'Any Franciscà, en la carta circular preparatòria a la celebració del Capítol Provincial de 1927:

«Veiem en acabar el trienni la Província de frares menors caputxins de Catalunya tal com és. En l'exterior, plena de prestigi dels seus homes; per les seves publicacions i obres de cultura; per l'apostolat evangèlic dels seus predicadors; per l'extensió i importància de les seves missions estrangeres».

Certament, les publicacions dels caputxins de Catalunya, en aquest context de redreç cultural (influint tothora per l'exigent polidesa del noucentisme català), tingueren un to

equilibrat i molt assenyat, que marcà profundament el tarannà cultural de Xavier d'Olot i dels caputxins del seu temps. Ens referim, ací, òbviament, a les diverses publicacions caputxines que havien sorgit a Catalunya, especialment a partir de 1906, durant el provincialat del P. Miquel d'Esplugues, quan els caputxins catalans es decantaren, com s'ha al·ludit més amunt, per la via de la polidesa i de l'optimisme, reflectit acuradament en llurs publicacions, en especial la *Fulla Seràfica* (nascuda a la ciutat d'Olot, a redós del convent de caputxins, l'agost de 1907) i, també en la *Revista de Estudios Franciscanos*, que començà a sortir el mateix 1907, des del convent de Sarrià, en un idèntic clima, ben fecund, de represa cultural i espiritual. A propòsit de la *Revista de Estudios Franciscanos*, el seu fundador Miquel d'Esplugues, escriví que:

«Fou lo primer pas per a la renovació intel·lectual y moral de la Província. Ella devia ser, per de prompte, un gran element de creació y difusió de cultura, un poderós estimulant d'energies, una poderosa arma de combat, un vehicle de propagació d'ideals».

Aquest clima cultural, fecund i sanitos, que tant afavorí el redreç de

Catalunya, marcà pregonament el tarannà i la mentalitat del P. Xavier d'Olot i dels religiosos caputxins dels seu temps ja al·ludits. És doncs, en el context d'aquesta nova circumstància històrica –en què Catalunya comença d'avançar cap a l'autogovern a través de la

RECERCA

Mancomunitat de Catalunya- quan s'assolirà de configurar una nova imatge del framenor caputxí, molt més coincident amb la dels nostres dies: un religiós compromès amb el país, de captinença entranyablement popular i catalanista.

**Sí, el caputxí del segle XX
duia el segell d'un peculiar
captinament configurat per
la polidesa i la catalanitat;**

actitud que es procurava d'infondre als candidats a la vida caputxina ja

des de la formació inicial i, també, de retop, irradiar-la al poble de Catalunya sobretot a través de la predicació i des de les publicacions caputxines, sempre en comunió, com s'ha esmentat, amb els ideals de la Renaixença i els del moviment cultural catalanista. Per això no és estrany que sorgissin figures, com la que avui aproximem, de la talla de Xavier d'Olot, autèntic model de resistència cultural en temps del franquisme, que hagué de mantenir, des del treball cultural clandestí, la torxa de la catalanitat després de la

fractura i de l'enorme desfeta que comportà la guerra civil i persecució religiosa ocorreguda entre 1936 i 1939.

Mentre Xavier d'Olot es formava com a framenor caputxí, cursant la carrera eclesiàstica per tal d'esdevenir sacerdot, esguardà, diverses vegades, com els seus germans d'hàbit, els caputxins catalans,

participaven activament, i de manera molt compromesa, en actes culturals político-religiosos,

per exemple esmentem aquell famós sermó que, el 27 de novembre de 1918, pronuncià el P. Josep de Besalú en una jornada de pregària a la Mare de Déu de Montserrat expressament organitzada per tal de «demanar la sobirania de la Pàtria catalana»: Jornada patriòtica que es desenvolupà a redós de l'església barcelonina de Sant Just i Pastor per iniciativa de l'agrupació nacionalista «Els Montserratins».

La nova actitud, més educada, i la captinença de to catalanista assolida pels framenors caputxins dels primers decennis del segle vintè connectà, també, i molt fructuosament, amb diverses

iniciatives, com les promogudes per la «Lliga del Bon Mot» i «Els Pomells de Joventut»; una captinença i cultura pròpia dels frares caputxins que trobem descrita, molt bellament, per l'eminent pedagog i estudiós dels nostres moviments culturals, Alexandre Galí, en la seva extensa *Història de les Institucions i del moviment cultural a Catalunya*, publicada pòstumament a Barcelona l'any 1986, on escriu:

«En l'empelt dels caputxins amb el renaixement cultural no hi hagué premeditació sinó coincidència.

L'esperit caputxí, pensant a la catalana dins del seu convent, va incidir en les mateixes coses que pensaven els catalans

(...) una mateixa consciència de l'eixut cultural, de la misèria instrumental i de pensament, i de la necessitat d'obrir finestres, d'establir contactes, de fer entrar l'aire del món».

Els caputxins catalans de la restauració saberen percebre, molt afinadament, la nova Catalunya que emergia i, ultra la descripció aportada a l'atent observador Alexandre Galí, els frares catalans

escriviren, ells mateixos, a propòsit d'aquesta represa cultural i desvetllament de Catalunya, tot adreçant-se als seglars franciscans vinculats a llurs convents que:

«Al desvetllament polític y social de Catalunya, certament no hi podien pas faltar les ordes francescanes. Ample és el camp ahont hem d'exercitar avui la nostra activitat tots els terciaris. Molt és lo que de nosaltres n'espera l'Església y la Religió, no sols fent fructificar la fe y la pietat, sinó també embestint de cara la qüestió social».

Semblantment, el P. Frederic de Berga, des de la seva condició de ministre provincial, a propòsit de l'inseriment dels caputxins a la vida cultural i social de Catalunya l'any 1923, en plena dictadura del general Primo de Rivera, manifesta que: «Per tenir veritable consciència del que som i valem, n'hi ha prou amb tenir-la del lloc on hem nascut, de l'hàbit que portem i del que hem fet fins ara. Som catalans i som caputxins, la sang que circula per les nostres venes, l'hàbit que vestim i la terra que trepitgem ens diran, de sobres, si podem renunciar a res d'això que constitueix el nostre ésser; els èxits i

prosperitats assolits fins ara ens induiran, altrament, a afirmar cada dia amb més entusiasme la nostra personalitat catalano-caputxina. No cal oblidar que (l'any 1900) la constitució de la Província coincidia amb el resorgiment general de la Pàtria.

D'aquest moment ençà la nostra vida catalana es desenrotlla tant a imatge i semblança de l'esperit de la nostra terra, que ens hi sentim completament identificats,

la qual cosa ens mereix l'admiració i simpatia de les persones més representatives d'ella, i de l'animositat de les que es senten i actuen en contraposició a l'esperit de Catalunya».

La cloenda d'aquesta part és un desig esperançat: tant de bo, a casa nostra, es repeteixin contextos tan favorables de redreç cultural i espiritual que aportin, a la vida franciscana d'inspiració caputxina, i de retop, a Catalunya, escriptors de la densitat i vàlua de Xavier d'Olot!